

ΑΡΧΑΔΙΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐν Κρήτῃ ἔτησ. προπληρωτέα Φρ. 10
 Ἐκτός τῆς Κρήτης " 15
 Δι' ἑκάστου στίχου καταχωρίσεως Γρ. 1

Πατρός τε καὶ Μητρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιωτέρον ἐστὶν ἡ Πατρίς, καὶ σεμιώτερον καὶ ἀγιώτερον. (Πλάτων).

Πᾶσα αἰτήσις δημοσιεύσεως ἀπευθυντέα πρὸς τὸ Ταχυγραφεῖον ἐλευθέρια ταχυδρομικοῦ τέλους. Τίμη ἑκάστου φύλλου 10

Ἰδιοκτητὴς καὶ ὑπεύθυνος συντάκτης:
 ΣΤ. ΕΜΜ. ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ.

Ἐκδίδεται ἀπᾶς τῆς ἐβδομάδος.

Ἐν Χανίοις τῆ 8 Ἰουνίου 1885

(Ἰδιαιτέρα ἀλληλογραφία « Ἀρχαδίου »)

Ἡ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Γινώσκουσιν ἤδη οἱ ἀναγνώσται τοῦ « Ἀρχαδίου » ὅτι ἡ μεγάλη πλειονοψηφία τῶν Χριστιανῶν βουλευτῶν Κρήτης μετὰ τῆς ὁμοελείας τῶν μουσουλμάνων βουλευτῶν ἀπεδοκίμασαν τὴν Διοίκησιν τῆς Α. Εἰς τοῦ τῶς Γεν. Διοικητοῦ Κρήτης Φωτιάδου πασσᾶ, ὅτι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ παρεκάλεσαν διὰ τηλεγραφικῶν ἀναφορῶν τῆ Α. Μ. τὸν Σουλτάνον ὅπως δεχθῆ τὴν ἀποβληθεῖσαν παραιτήσιν τῆς Α. Εἰς διαφεροῦσιν τῶν ἀναφορῶν κατα τοῦτο, ὅτι οἱ μὲν χριστιανοὶ βουλευταὶ παρεκάλουν ὅπως ὁ παραιτηθεὶς Γενικός Διοικητὴς ἀντικατασταθῆ δι' ἄλλου πρεσβευτοῦς τὸ αὐτὸ θρησκευμα ἐξαιρουμένων τῶν Κ. Ἀδοσίδου πασσᾶ, Ι. Σάββα πασσᾶ καὶ Κ. Φωτιάδου βέη, οἱ δὲ μουσουλμάνοι παρεκάλουν ὅπως ὁ μέλλων Γεν. Διοικητὴς χαιρῆ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Σουλτάνου καὶ δυνατὰ νὰ διοικήσῃ καλῶς τὸν τόπον γνωστὸν ἐπίσης ὅτι τῆς Ἰψ. Πύλης βραδυνούσης ν' ἀπαντήσῃ, οἱ χριστιανοὶ βουλευταὶ ὅτε μὲν διὰ τηλεγραφημάτων πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ διακοινώσεων πρὸς τὰ Προξενεῖα, ὅτε δὲ δι' ἀπειλῶν συστάσεως προσωρινῆς διοικήσεως καὶ ἐξόδου εἰς Πουτσουναρία πρὸς ἐντονωτέραν ἐνέργειαν ἤθελον νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν παραδοχὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ Φωτιάδου πασσᾶ καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ αἰδοῦ του ὅτι ἡ παραιτήσις τοῦ Φωτιάδου πασσᾶ ἐγένετο δεκτὴ τῆ 9 ἡλιζαντος Μαΐου καὶ ἐγνωτοποιήθη τῆ Γεν. Διοικήσει τῆ 10, καὶ ὅτι διάφοροι ἐκυκλοφόρησαν φῆμαι περὶ τῆς ὑποψηφιότητος πολλῶν προσώπων, ἐπὶ τέλους δὲ διωρίσθη Γενικός Διοικητὴς Κρήτης ἡ Α. Εἰς ὁ Σάββας πασσᾶς ὅστις καὶ ἐφθασεν ἐνταῦθα τῆ 23 τοῦ ἰδίου μηνὸς Μαΐου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Α. Εἰς ἦτον ἐκ τῶν τριῶν οὗς οἱ χριστιανοὶ βουλευταὶ εἶχον ἐξαιρέσει, ἐνόμισαν οὗτοι ὅτι ἡ Ἰψ. Πύλη θὰ ἠμαγκάζετο ν' ἀνακαλέσῃ τὸν νέον Γεν. Διοικητὴν, ἀφ' οὗ διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ληφθέντων μέτρων παρέλυσεν ἐντελῶς ἡ ἐξουσία ἐν ὅλῃ τῇ Νήσῳ διὰ τῆς ἀποχωρήσεως ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν ὑπαλλήλων καὶ χωροφυλάκων. Καὶ τοὶ δ' ὁ γενναῖος λαὸς τῆς Κρήτης ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ περὶ ἐξαιρέσεως ἀπόφασις τῆς βουλῆς δὲν ἐπρεπε νὰ φθάσῃ εἰς ὁ ἐφθασε, θέλων ὁμῶς νὰ δείξῃ ὅτι σέβεται τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας του καὶ ὅταν ἀκόμη ὦσιν ἐυφαλμένοι καὶ ἐναντίον τῶν συμφερόντων του — διότι ἡ τιμιότης τοῦ ἐντολέως δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἐπωφελῶν μόνον πράξεων τοῦ πληρεξουσίου του — ἠκολούθησε μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὰς ἀποφάσεις τῆς βουλῆς καὶ μόνον περὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας διὰ τρόπου κατάλληλου συνέστησε μετριοπαθεῖαν τοῖς κ. κ. βουλευταῖς. Ἐν ᾧ δὲ τὰ πάντα ἐνεραῖνον ἀνατάσχετον ὁρμῆν τῆς βουλῆς εἰς τὰ ἄκρα καὶ αἱ παραχαῖ ἐθεωροῦντο ἐπικείμεναι, ἀπὸ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος πολλὰ τῶν βουλευτῶν ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται ὡριμώτερον, οἱ δὲ κ. κ. Προξενοὶ, εἰτινες ἐκ πληροφοριῶν αἱ εἶχον ἐκ Κων)πόλεως ἐγίνωσκον ὅτι ἡ Ἰψ. Πύλη ἀμετάκλητον εἶχεν ἀπόφασιν περὶ διατηρήσεως τοῦ Σάββα πασσᾶ, προέτροπον τοὺς βουλευτὰς νὰ μὴ ἐμ-

μένωσιν εἰς τὰς ἀποφάσεις των, διότι ἡ Πύλη ἐν τὸς τοῦ δικαιώματός της διώρισε Γενικὸν Διοικητὴν τοῦ ὁποῦ ἡ διοίκησις, ἢ πάντες οἱ κ. κ. Προξενοὶ προβλέπουσι καλῶς, πρέπει νὰ δοκιμασθῆ. Συνεπεία δὲ πάντων τούτων οἱ χριστιανοὶ βουλευταὶ, μετὰ λαβούτων τῶν Προξενῶν, εἰτινες ἐκ συνενόησεως μετὰ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἐγίνωσκον τὴν ἐκ μέρους αὐτοῦ ἀποδοχὴν αὐτῆς, διετύπωσαν τὴν γνωστὴν πρότασιν, καθ' ἣν ἡ Α. Εἰς ὁ Σάββας Πατσᾶς διαβεβαίωσεν ὅτι θὰ διοικήσῃ τὸν τόπον συμφώνως τοῖς κειμένοις Νόμοις καὶ τοῖς Αὐτοκρατορικοῖς περὶ προνομίων φερμανίοις, ὅτι θὰ τηρήσῃ ἀπαραιμίωτα τὰ προνόμια τοῦ τόπου, ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ πλειονοψηφία τῆς βουλῆς ἐν κοινῇ συνεδριάσει ἐπιβάλλῃ κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ δι' ὠρισμένην πρᾶξιν θ' ἀρίσταται τῆς ὑπηρεσίας ἐφ' ὅσον ἐξακολουθῆ ἡ ἀνάκρισις ἐνεργουμένη ὑπὸ ἐπιτροπῆς στελλομένη ἐκ Κων)πόλεως καὶ ἂν ἀποδειχθῆ ἡ κατηγορία θὰ ἐφαρμάζηται ὁ περὶ διαδικασίας ὑπαλλήλων Νόμος τοῦ Κράτους καὶ θὰ ἀνακαλήται ἡ Α. Εἰς ὁξότης. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν βουλευτῶν διὰ πλειονοψηφίας, καθ' ἣν ἐκ τῶν παρόντων 46 βουλευτῶν 31 ἐψήφισαν ὑπὲρ, 9 κατὰ, 2 ἠρηρήσαν ψῆφον καὶ 4 ἀπεχώρησαν εἰς τὰ παρακείμενα δωμάτια ὅπως ἀπόσχων τῆς ψηφοφορίας. Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω πλειονοψηφίας τὸ πρῶτον δεκτὴ γενομένη κατὰ τὴν 30 Μαΐου πρότασις διέφερε κατὰ τοῦτο ὅτι ὁ Γεν. Διοικητὴς ὑπεχρεοῦτο νὰ παραιτηθῆ ἅμα ὡς ἡ πλειονοψηφία τῆς βουλῆς ἤθελεν ὑποβάλλῃ κατηγορητήριον, διότι αὕτως εἶχε διατυπωθῆ προφορικῶς ὑπὸ τῶν κ. κ. Προξενῶν, ἀλλ' ὁ Γενικός Διοικητὴς, πρὸς ὃν ἀνεκοιμήθη αὕτη ὑπὸ τῶν Προξενῶν ἐπρότεινε ὅπως ἀντὶ τῆς ἀπλῆς πλειονοψηφίας τῆς ἡ πλειονοψηφία τῶν δύο τρίτων καὶ προστεθῆ ὁ περὶ ἀνακρίσεως ὅρος. Τὴν τροποποίησιν ταύτην δὲν ἐδέχθησαν οἱ Χριστιανοὶ βουλευταὶ, ἀλλ' ἐν διαστήματι βραχυτέρῳ τῆς μιᾶς ὥρας ὁ κ. Σάνδουθ, Προξενὸς τῆς Ἀγγλίας, καταβῶν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου ἀνήγγειλεν ἐν σπουδῇ εἰς τοὺς βουλευτὰς ὅτι ὁ Γεν. Διοικητὴς ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπλὴν πλειονοψηφίαν, καὶ οὕτω τὴν ἐπίσταν, 31 Μαΐου, οἱ χριστιανοὶ βουλευταὶ ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς κ. κ. Προξενοὺς συνεδριάζοντες ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Προξενεῖῳ ἐπιτροπῆν, εἰς ἣν διὰ πρακτικῶν ἦσαν ἀνατεθειμένη ἡ βασικὴ διακανόνισις τοῦ ζητήματος ἐκ συνενόησεως μετὰ τῶν Προξενῶν, καὶ οὕτως ἐγένετο παραδοχὴ ἡ ἀνωτέρω πρότασις. Ὡς ἡμέρα δὲ παρουσιάσεως πρὸς τὸν Γεν. Διοικητὴν ὡ ἴσθη ἡ Κυριακῆ, 2 Ἰουνίου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ συμφωνηθέντα ἡ παρουσίασις τῶν βουλευτῶν πρὸς τὸν Γεν. Διοικητὴν καὶ ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Γεν. Διοικητοῦ περὶ ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως ἔδει νὰ γίνωσιν παρόντων τῶν Προξενῶν, οἱ πλείστοι τούτων ἐδήλωσαν ὅτι θὰ ζητήσωσι τὴν ἐγκρίσιν τῶν ἐν Κων)πόλει Πρεσβειῶν. Τούτου δὲ γενομένου, πάντες οἱ Προξενοὶ πλὴν τοῦ διευθύνοντος τοῦ Ρωσικοῦ Προξενεῖου κ. Βουλγαρίδου, ὅστις ἔλαβε τὴν ἐγκρίσιν κατὰ τὴν 4 ὥραν, ἦσαν παρόντες εἰς τὸ Διοικητήριον περὶ τὴν 2 1/2 ὥραν τουρκιστὶ Π. Μ. οἱ δὲ Χριστιανοὶ βουλευταὶ τῆ προσελήθει τοῦ Προεδρείου τῶν εἰδικῶν συνεδριάσεων ἤρξαντο συναθροίζομενοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας τὴν δὲ 2 45 μετέβησαν εἰς τὸ Διοικητήριον γενομέ-

νοι δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Α. Εἰς τοῦ Σάββα πασσᾶ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς, ἐθα ὁ κ. Μεγαλειότης Γυμνασιάρχης καὶ βουλευτῆς Ἡρακλείου ἔκαμε κατάλληλον τῇ περιστάσει προσώνησιν ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν δι' ἣς οἴται ἐδήλουν ὅτι ἐλπίζουσιν ὅτι ἡ Α. Εἰς. θὰ διοικήσῃ τὸν τόπον καλῶς καὶ διὰ τῆς καλῆς διοικήσεως θὰ αὐξήτῃ ἡ δόξα του, ἡ δὲ ἐξειδικασμένη ἱκανότης του καὶ ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς του (ἡνοῖε τὴν ἐλληνικωτάτην πατρίδα τῆς Α. Εἰς. Ἰππειον) θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν λύσιν πολλῶν ζητημάτων ἀνεκυνδύων διαταραξέως τῆς κοινῆς ἡσυχίας, ὅπως ἐγένετο διὰ τὸ πέρυσιν λυθὲν βακουρικὸν ζήτημα, ὅπερ μικροῦ δειν ἐπέφερε ταραχὰς ἐν τῷ τόπῳ. Ἡ Α. Εἰς ὁξότης ἀπαντῶσα εἶπεν ὅτι καὶ τοὶ δὲν ἐγίνωσκε τὸ ἀτικείμενον τοῦ λόγου τοῦ κ. Μεγαλειότης καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο προπαρεσκευασμένος πρὸς κατάλληλον ἀπάντησιν, ἐν τούτοις διαβεβαίωσεν ὅτι ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅτε διώρισε αὐτὸν Γενικὸν Διοικητὴν Κρήτης, τὸν διέταξεν ὅπως διοικήσῃ καλῶς τὸν τόπον εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐχωνται οἱ Κρήτες ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ ἐπειδὴ εἶνε γνωστὴ ἡ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα πίστις του, δὲν πρέπει νὰ ἀμφισβῆλλωσιν ὅτι θὰ διοικήσῃ τὸν τόπον ὥστε ὁ λαὸς νὰ εὐχεται ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειότητος. Ἡ Α. Εἰς προσέθηκε ὅτι ὁ χρόνος τῷ ἴσθησεν ἡ φιλοδοξίαν, ἣν εἶχε νεώτερος ὢν, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ ἐλάττωμα τῆς μνησικακίας. Εἰς τὰς τελευταίας φράσεις ἀποδίδεται ἡ σημασία ὅτι ὁ Σάββας Πασσᾶς, ὅπως εἰς πολλοὺς εἰπε καὶ ὅπως καὶ ἐξ ἐπισήμων πληροφοριῶν πρὸς τοὺς κ. κ. Προξενοὺς ἀπεδείχθη, δὲν ἤλθεν εἰς Κρήτην ἐκ φιλοδοξίας ἢ φιλοχρηματίας, ἀλλὰ μόνον ἐνόδιων εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ, καὶ ὅτι θὰ λησμονήσῃ πάντα ὅσα κατ' αὐτοῦ ἐνήργησαν οἱ Κρήτες. Μετὰ τοῦτο διελύθη ἡ σεβαστὴ αὕτη ὁμήγουρις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σουλτάνου, Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ Κρητικοῦ λαοῦ μετὰ τὰς καλλιτέρας ἐντυπώσεις καὶ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ Α. Εἰς ὁξότης θὰ διοικήσῃ καλῶς τὴν Κρήτην. Πλήθος δὲ λαοῦ συνωστίζετο ἐξωθὶ τοῦ Διοικητηρίου καὶ Βουλευτηρίου, διότι ἐπιστεύετο ὅτι μετὰ τὴν παρουσίασιν θὰ ἐγίνετο κοινὴ συνεδρία ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἐν ἣ θὰ παρήσαν καὶ οἱ Προξενοὶ πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς προτάσεως. Κατόπιν ὁμῶς γνωσθὲς ὅτι ἡ συνεδρία θὰ ἐγίνετο τὴν 9ην ὥραν Μ. Μ. τὸ μὲν πλήθος διελύετο, ὁ δὲ Σάββας πασσᾶς ἐτηλεγράφη εἰς Κων)πολιν, ὡς εἶνε εὐκλόην νὰ ἐνοήσῃ τις, ἐγένετο ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἡσυχίας καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Κρητῶν ἀναγνώρισις μου ἀμαχητὶ καὶ μετ' ἀπάλειαν κατ' ἐλάχιστον ὄρον 10 χιλ. λιρῶν ἐκ τοῦ ἰσχυοῦ Τακείου τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸν ἐφετινὸν προϋπολογισμόν. Κατὰ τὴν 2 ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας πάντες οἱ χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι βουλευταὶ εἶχον καταλάβει τὰς ἐδρας των ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, τὸ ἀκροσπήριον ἦτο πλήρες κόσμου, πολλοὶ δὲ μὴ ἔχοντες θέσιν ἐν τῷ ἀκροσπήριῳ ἴσταντο ἐξωθὶ τοῦ βουλευτηρίου ὅτε ἡ Α. Εἰς ὁ Γενικός Διοικητὴς τῶν ἐλθῶν κατέλαβε τὴν ἐδραν τοῦ Προέδρου, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας ἀνεγώσθη ἡ γνωστὴ πρότασις τῶν χριστιανῶν βουλευτῶν, μετ' ὃ ὁ Γενικός Διοικητὴς ἐλά-